

Також слід зауважити, що застосування ГОБ базується на гендерному аналізі, який власне і є першим етапом до його впровадження, та який може бути використаний при розробці антикорупційних заходів і виокремленні проблемних питань в антикорупційній політиці.

Таким чином, враховуючи викладене вище, можна підбити підсумки, що на сьогодні в Україні існують значні проблеми, пов'язані з існуванням корупції в публічному секторі економіки. Водночас, ГОБ може стати тим інструментом, який знизить рівень корупції в нашій державі за умови усвідомлення його потенціалу та, найголовніше, використання правильного підходу до його імплементації. Питання застосування ГОБ у боротьбі з корупцією в Україні набудатиме більшої актуальності зважаючи на популяризацію практики ГОБ та його зростаюче поширення на державному та місцевому рівнях, а тому ця тема привертатиме увагу вітчизняних дослідників і спонукатиме до подальших наукових дискусій.

Список використаних джерел:

1. Індекс сприйняття корупції-2018. *Transparency International Ukraine* : [сайт]. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2018/>.
2. Індекс сприйняття корупції-2019. *Transparency International Ukraine* : [сайт]. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/>.
3. Карпич А.Ю. Теоретичні підходи до визначення категорії «гендерно орієнтоване бюджетування» в українській науковій думці. *Економіка та суспільство*. 2021. №24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/213/204>.
4. Україна в Індексі сприйняття корупції-2020. *Індекс сприйняття корупції-2020* : [сайт]. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>.
5. Baum M.A., Gupta M.S., Kimani E. Corruption, Taxes and Compliance. Washington, D.C: International Monetary Fund. 2017. *IMF eLIBRARY* : [web-site]. URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/journals/001/2017/255/001.2017.issue-255-en.xml>.
6. *Corrupt Histories (Studies in Comparative History)* / edited by Kreike E., Jordan W. Ch. Rochester: University of Rochester Press, 2006. 498 p.
7. Explanation of How Individual Country Scores of The Corruption Perceptions Index are Calculated. *Transparency International* : [web-site]. URL: <https://www.transparency.org/en/press/explanation-of-how-individual-country-scores-of-the-corruption-perceptions>.
8. Gerasymenko G. Corruption in The Eyes of Women and Men. 2018. *UNDP* : [web-site]. URL: [https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/ETI/Gender_corruption_report%20EN%20\(11\).pdf](https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/ETI/Gender_corruption_report%20EN%20(11).pdf).

ІДЕНТИФІКАЦІЯ, ВИМІРЮВАННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ РИЗИКІВ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

Карпушенко М. Ю., канд. екон. наук, Рудий В. А., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В сучасному середовищі підприємства під час проведення господарської діяльності постійно зіштовхуються із різними видами ризиків. Тому проблема ідентифікації та вимірювання ризиків є надзвичайно актуальною. Питання ідентифікації та вимірювання підприємницьких ризиків, які включають ризики

несплати боргу є в конче важливим для сучасного бізнесу, оскільки за будь-яких обставин може виникнути ситуація, яка негативно вплине на підприємство і призведе до неочікуваних фінансових наслідків. Все це потребує створення діючої системи управління ризиками, яка б дозволила ідентифікувати, прогнозувати та вимірювати ризики. Слід підкреслити, що саме в бухгалтерському обліку діють певні правила та стандарти, які дозволяють заздалегідь проводити оцінку підприємницьких ризиків. Тому для створення такої системи треба поєднати бухгалтерські норми та основи ризик-менеджменту.

Поняття «ризик» більшість дослідників розглядають як можливість виникнення на підприємстві несприятливих обставин, які можуть призвести підприємство до втрати майна, грошей, неотримання очікуваного прибутку, доходу, появи додаткових витрат в результаті несприятливих обставин чи подій. Але є й інше трактування. Так, на думку Засадного Б. [1], «ризик» слід трактувати як сукупність явищ, подій та факторів, що впливають на прийняття управлінських рішень та можуть зумовити як позитивний, так і негативний результат діяльності підприємства. Тобто «ризик» пов'язується з неочікуваною подією- як негативною так і позитивною. На нашу думку, ризик непогашення дебіторської заборгованості пов'язаний із несподіваними або очікуваними з різним ступенем вірогідності подіями в майбутньому, які можуть призвести до витрат. Найрозповсюдженішим видом ризиків є фінансовий ризик, до якого можна віднести ризик неплатоспроможності. Результатом настання ризикових подій - втрати, які можуть бути оцінені у грошовій формі. Останнім часом зростає вплив системи бухгалтерського обліку на прийняття управлінських рішень та оцінювання будь-яких подій. Підприємство повинно прагнути до відбиття у фінансовій звітності не тільки інформації про ризики, а й про їх вплив на фінансовий стан підприємства і розмір можливих збитків. Поняття ризику пов'язане з очікуванням будь-яких подій, господарських операцій, вартість яких заздалегідь не визначена. Можна виявити багато видів ризиків, але напевно що всі ризики відображати не варто. Для того, щоб підтвердити цю позицію, треба звернутися до норм бухгалтерського обліку. Концепція суттєвості у фінансовій звітності визначається МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [2]. Згідно зі стандартом суттєві пропуски чи помилки мають місце тоді, коли можуть поодиноці або все разом вплинути на господарські рішення, що приймаються користувачами фінансової звітності на її основі. Межа суттєвих подій визначається певним значенням, яке встановлює кожне підприємство в залежності від розміру активів, доходу чи прибутку в обліковій політиці. Таким чином, необхідно порівнювати витрати, пов'язані із ризиковими подіями, із межею суттєвості. Якщо ці витрати не перевищують межу, їх відображати не варто, якщо їх очікуваний розмір більший- вони повинні бути відображені для забезпечення достовірної звітності. Процес управління ризиками доцільно структурувати як послідовність певних етапів (рис. 1) [3]:

Рис. 1 – Процес управління ризиками

Найсложнішим етапом є визначення розміру можливих збитків за ризиковими подіями. Для цього необхідно обрати певний метод оцінки. В практиці для оцінки ризиків найчастіше використовують наступні методи :

- експертні – ґрунтуються на опитуванні групи експертів з подальшою обробкою результатів цього опитування;
- статистичні – застосовуються за наявності статистичних даних за ряд попередніх періодів;
- розрахунково-аналітичні – призначені для розрахунку відносно точного кількісного вираження рівня ризику на основі внутрішньої інформації самого підприємства;
- аналогові – дають змогу оцінити рівень ризику по окремих операціях на основі порівняння з аналогічними, вже багаторазово здійснюваними операціями. Для забезпечення достовірності порівняння використовують як власний, так і зовнішній досвід здійснення таких операцій [4].

Для створення резервів, забезпечень та фондів найоптимальніше використовувати розрахунково-аналітичні методи, які засновані на показниках конкретного підприємства і враховують норми стандартів бухгалтерського обліку. Для розрахунку вказаних резервів використовуються бухгалтерські дані попередніх періодів. Тобто припускається, що розмір витрат, який понесло підприємство у разі виникнення ризикової події в минулих періодах, буде приблизно дорівнювати розміру витрат у майбутніх періодах. Чим більше періодів враховано, тим точніші результати розрахунків .

Резерв сумнівних боргів визначають одним з двох методів (п.8 П(С)БО 10) [5]:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності.

Перший метод є більш об'єктивним, оскільки дозволяє визначити величину резерву сумнівних боргів залежно від ступеня платоспроможності кожного окремого дебітора.

Але ж що мається на увазі під платоспроможністю необхідно з'ясувати. Дійсно, якщо період з моменту виникнення дебіторської заборгованості не перевищує період оплати, обумовлений у договорі, то ніяких сумнівів щодо платоспроможності дебітора і повернення такої дебіторської заборгованості не

виникає. Але якщо ж цей період складе, припустимо, три місяці і більше, то у підприємства виникає невпевненість у погашенні такої заборгованості боржником.

Для конкретизації ступеня платоспроможності і розрахунку резерву можна вибрати декілька варіантів:

- відносити в резерв сумнівних боргів дебіторську заборгованість у випадку, якщо підприємство-боржник знаходиться у стадії ліквідації або банкрутства;

- відносити в резерв сумнівних боргів дебіторську заборгованість після закінчення певного періоду часу ;

- відносити в резерв сумнівних боргів дебіторську заборгованість унаслідок отримання інформації про платоспроможність того або іншого дебітора на підставі розрахунку коефіцієнтів платоспроможності. Цей варіант критеріїв хоча і є обгрунтованим, але фактично на практиці є незручний в застосуванні. Дійсно, для застосування такого варіанту необхідно як мінімум запитувати фінансову звітність підприємств - дебіторів і на її підставі проводити розрахунок коефіцієнтів платоспроможності, що є дуже трудомістким і практично нереалізованим заходом. Тому користуватися зазначеним варіантом не рекомендується.

Взагалі метод абсолютної суми можуть застосовувати тільки ті підприємства, які мають незначну кількість дебіторів, оскільки в цьому разі можна отримати об'єктивну інформацію відносно їх платоспроможності.

Другий метод заснований на розрахунках коефіцієнта сумнівності і може застосовуватися великими та середніми підприємствами, які мають значну кількість дебіторів.

Коефіцієнт сумнівності можна розраховувати такими способами:

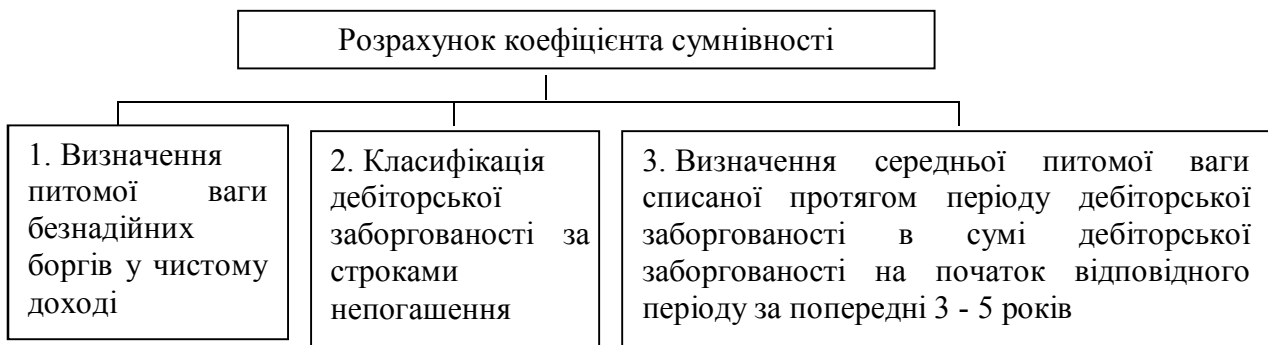

Рис. 2 – Способи розрахунку коефіцієнта сумнівності

Вибір того чи іншого способу залежить від наявної інформації та пов'язаний із особливостями діяльності підприємства. Взагалі проблема ідентифікації, вимірювання та оцінки ризиків є надзвичайно актуальною, оскільки в сучасному оточенні у підприємств можуть виникати ситуації, яким притаманні ризики. Управління ризиками досить складний процес, який залежить від їх видів, і передбачає процедуру певних дій та застосування методів оцінки можливих втрат. На особливу увагу заслуговують бухгалтерські

методи страхування ризиків. Ці методи передбачають створення резервів та забезпечень, певних фондів, які в подальшому будуть використовуватися задля погашення можливих втрат. Встановлення резервів, фондів, забезпечень для кожного підприємства регулюється в обліковій політиці підприємства, де повинні чітко бути визначені їх види та порядок створення.

Список використаних джерел:

1. Засадний Б.А. Ризики системи бухгалтерського обліку в умовах застосування МСФЗ/ Засадний Б.А. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017, №14 (1). С. 111-115
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» URL.: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320282/file/IAS%2001.pdf>.
3. Карпушенко М. Ю., Філатова І. О. Особливості відображення ризиків у інтегрованій звітності. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 2. С. 211-214.
4. Карпушенко М.Ю. Управління фінансовими ризиками. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. №2. С.110-113.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» №237 від 08.10.1999 р. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Кваша Т. К., н. с. ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”

В економічній літературі поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення» охоплює комплекс взаємозв'язаних методів, заходів і засобів науково-методичного, соціально-політичного, техніко-економічного і організаційно-правового характеру.

З позиції забезпечення і супроводження відповідних функцій будь-якої системи управління, у тому числі системи управління фінансовою та інвестиційною безпекою, інформаційно-аналітичне забезпечення можна розглядати як процес поєднання всієї використаної системою інформації, спеціальних засобів і методів її обробки і зберігання (інформаційна складова), а також діяльності фахівців з її ефективного удосконалення та використання (аналітична складова) [1].

Інформаційно-аналітичне забезпечення являє собою систему одержання, оцінки, зберігання, обробки і передачі інформації, яку створено з метою розроблення ефективних рішень на всіх рівнях управління. Інформаційно-аналітична діяльність покликана виконувати насамперед завдання якісно-змістовного перетворення первинної інформації, функціонально перетинаючись в цьому плані з науковою (вироблення нового знання) і управлінською (розробка варіантів рішень, сценаріїв) діяльністю.

Аналітичний аспект цієї діяльності дозволяє трактувати її як творчу аналітичну діяльність, призначену для оцінювання інформації і підготовки